

زمان پاسخ‌گویی: ۸۰ دقیقه

- ۱- درستی یا نادرستی جملات زیر را مشخص کنید. (۷۵ / ۰ نمره)
 الف) بافت مذهبی جمعیت شهری و روستایی در دوره سلجوقی را عمدتاً اهل تسنن تشکیل می‌دادند.
 ب) خواجه نصیرالدین توسی از دیوان سالاران دوره مسلمانان مغولان بود.
 ج) برجسته‌ترین دستاورد فرهنگی مردم عرب دوران جاهلیت بت‌پرستی بود.
 ۲- کدام یک از جمله‌های ستون اول با گزینه‌های ستون دوم، در ارتباط است. (در ستون دوم یک مورد اضافه است). (۷۵ / ۰ نمره)

ستون اول	ستون دوم
الف) ابن فیلسوف، فلسفه مشایی را به اوج رسانید.	۱- رازی
ب) ابن فیلسوف، فلسفه مشایی را پایه‌گذاری کرد.	۲- ابن سینا
ج) جرج سارتن پدر تاریخ علم، او را بزرگ‌ترین پزشک اسلام و قرون وسطا شمرده است.	۳- فارابی
	۴- بیرونی

- ۳- جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید. (دو مورد اضافی است). (۵ / ۰ نمره)

حدود العالم من المشرق الى المغرب - المسالك و الممالک - دندانقان - عین جالوت

- الف) نخستین کتاب جغرافیایی به زبان فارسی با عنوان نگارش یافت.
 ب) هولاکوخان در نبرد از سپاه حکومت مملوکان مصر شکست خورد.
 ۴- گزینه‌های مناسب را انتخاب کنید. (۵ / ۰ نمره)
 الف) مرگ کدام ایلخان مغول، آغازگر چهار دهه آشفتگی سیاسی و نابسامانی نسبی در اوضاع اقتصادی و اجتماعی ایران گردید؟
 ۱) غازان ۲) الجایتو ۳) ابوسعید ۴) ارغون

ب) کتاب حبیب‌السیر تألیف چه کسی و مربوط به چه دورانی است؟

- ۱) حسن بیگ روملو - شاه تهماسب اول
 ۲) غیاث‌الدین خواندمیر - شاه اسماعیل اول
 ۳) حسن بیگ روملو - شاه اسماعیل اول
 ۴) غیاث‌الدین خواندمیر - شاه تهماسب اول

- ۵- به سؤالات زیر پاسخ کوتاه دهید. (۷۵ / ۰ نمره)

الف) بنیان‌گذار حکومت علویان طبرستان چه کسی بود؟

ب) محمود غزنوی به چه بهانه‌ای کتابخانه مهم ری را به آتش کشید؟

ج) معاویه با چه بهانه‌ای در دوران خلافت علی رضی الله عنه به سرکشی پرداخت؟

- ۶- تعریف اصطلاحات یا مفاهیم تاریخی: (۱ نمره)

الف) اقطاع

ب) تزوکات

- ۷- مقایسه پدیده‌های تاریخی: (۲ نمره)

الف) زمین‌های خاصه و زمین‌های ممالک را با هم مقایسه کنید.

ب) کومس و سرف را با هم مقایسه کنید.

- ۸- اظهارنظر و قضاوت: (۲ نمره)

الف) به نظر شما، چرا شورش افغان‌ها و تسخیر اصفهان یک تهاجم خارجی محسوب نمی‌شود؟

ب) به نظر شما، مهم‌ترین نوآوری رضا عباسی در نگارگری چه بود؟

ج) به نظر شما، عیب تاریخ‌نگاری ترکیبی چیست؟

د) به نظر شما، چرا متون نظم و نثر ادبی، گونه مهمی از منابع تاریخ محسوب می‌شوند؟

- ۹- توصیف، فهرست و طبقه‌بندی اجزا یا ویژگی‌های پدیده‌های تاریخی: (۳ نمره)

الف) چه عواملی موجب رونق اقتصادی و رشد شهرنشینی در زمان ساسانیان و آل بویه گردید؟

ب) چه عواملی موجب گردید تا در اوایل دوران مغول‌ها، نظام مالیاتی به هم بریزد و انواع و اقسام مالیات‌ها رواج یابد؟

ج) به چه دلایلی مأمون، امام رضا رضی الله عنه را از مدینه به مرو منتقل و مجبور به پذیرش مقام ولایت‌عهدی کرد؟

زمان پاسخ‌گویی: ۸۰ دقیقه

د) سه مورد از عوامل شکست سپاه ساسانیان از اعراب مسلمان در نبرد قادسیه را بیان کنید.

■ کاربرست شواهد و مدارک تاریخی

۱۰- متن زیر را بخوانید و به پرسش‌های داده شده پاسخ دهید. (۵ / ۰ نمره)

«سواره‌نظام ایران با اینکه پراکنده بودند و به خوبی رهبری نمی‌شدند، افواج مقدم ینی چری‌ها را در هم شکستند و آن پیاده نظام نامور را در هم ریختند. چنان‌که گفתי صاعقه بر پیکر آن لشکر گران و نیرومند فرود آمده است... سلطان (سلیم) که نگران خون‌ریزی و کشتار بود، عقب‌نشینی کرد و خواست از معرکه برتابد و بگریزد، اما سنان پاشا... فرمان داد که توپ‌ها را بیاورند و به سوی ایرانیان آتش بکشایند. اسب‌های ایرانیان چون بانگ تندر آسای آن ادوات و آلات دوزخی را شنیدند، رم کردند و هریک به سمتی از دشت گریختند... به راستی گفته‌اند اگر توپخانه دشمن در میان نبود... نیروی عثمانی هرچه بود تارومار می‌شد و سپاهیان عثمانی از دم شمشیر ایرانیان می‌گذشتند...»

الف) چرا سلطان سلیم عقب‌نشینی کرد؟

ب) در چه صورتی سپاهیان ایران پیروز جنگ می‌شدند؟

■ تشریحی (علل، دلایل، آثار، نتایج و پیامدهای تاریخی)

۱۱- چه عواملی موجب رشد تجارت در دوره سلجوقیان گردید؟ (۱ نمره) (۴ مورد)

۱۲- کدام شهر و به چه دلایلی در زمان شاهرخ تیموری و جانشینانش به یکی از کانون‌های بزرگ علمی، فرهنگی و هنری جهان اسلام تبدیل شد؟ (۱ نمره)

۱۳- هنر معماری چگونه در عصر صفوی شکوفا شد؟ (۱ نمره)

۱۴- در نیمه دوم قرون وسطا، پس از کدام رویداد و به چه علت نیاز به علم و آموزش در اروپا بیشتر شد؟ (۱ نمره)

۱۵- انسان‌گرایان به چه دلایلی به کلیسا انتقاد داشتند؟ (۱ نمره)

۱۶- چرا پرتغالی‌ها و اسپانیایی‌ها انگیزه و شوق بیشتری برای کشف راه‌ها و سرزمین‌های جدید از خود نشان می‌دادند؟ (۲۵ / ۱ نمره)

۱۷- ناکامی قریش در جنگ خندق و کاهش فعالیت‌های نظامی آنان علیه اسلام چه نتایجی را به همراه داشت؟ (۱ نمره)

۱۸- مهم‌ترین تحولی که با خلافت خاندان اموی پدید آمد را بنویسید. (۱ نمره)